רח ידוע ומתורגל, לקראת לחימה או בעת לחימה סטאטית, או סטאטית־למחצה).

הפתעה נוספת גרמה צפיפות מערך הנ"ט המצרי, בכך שלבי המילחמה.

צפיפות זו הגיעה לשיאה הכמותי בראשית הצליחה, שלטובתה תיגברו את היחידות הצולחות באלמנטים של נ"ט, אשר השתייכו ליחידות שצלחו מאוחר יותר.

כך עלה בידי המצרים להעמיד מוך הטנקים המסתערים של צה"ל קנה־נ"ט אחד על כל 20 מטר חזית בממוצע — צפיפות נוראה, לכל הדעות.

בשלבים המאוחרים יותר, הוחזרו אלמנטי הנ"ט השאולים ליחידותיהם התיקניות, וכך פחתה צפיפותם היחסית (אבל בינתיים עברו את התעלה גם כלי הנ"ט הכבדים — תותחי־נ"ט קונונצינוליים בקליבר גדול וטנקים שירו מעמדות, כך שמערך הנ"ט המצרי בכללו לא נחלש, אלא אף התחזק). אל „גוש הנ"ט" המצרי עוד נשוב, ונבחן את השפעתו המכרעת על תיכנון פרשת ה־8 באוקטובר, מהלכיה וכישלונה.

גרניט 2

תוכנית הצליחה המצרית, שכינויה גרניט 2 נתפרה, כאמור, בדיוק על־פי מידותיהם המדיניות והצבאיות של המצרים. בניגוד מוחלט לתפיסות המוכתבות על־ידי ההיגיון הצבאי־המיקצועי הסתור — או, אם תרצו, התלוש מגורמים של איכות חברתית ושל המטרות הפוליטיות — כבר מלכתחילה לא נתכוונו המצרים להשיג, במילחמה זו, יותר מאשר הישג צבאי מוגבל בתכלית. תפיסה זו לא היתה כה מובנת־מאליה, ומה שיש לומר נגדה איננו נופל, בהגיונו ובתועלתיותו, ממה שייאמר בשיבחה.

עד אי־שם בשנת 71' או 72' גרס הצבא המצרי — ברוח המקובלות הצבאיות (הנכונות) וגם תפיסותיו המסורתיות, השררות מאז 1948 — שאי־אפשר כי מטרת מילחמתו נגד ישראל תהיה כה מוגבלת, מלכתחילה ומרצון; אלא שאם יחצה את התעלה — יכוון את המאמץ לשחיקה מרבית של צה"ל ולהבסתו, וכן לכיבוש חלק גדול ככל הניתן של סיני.

אין משמע תפיסה זו, שבכל מחיר היה עליו לפרוץ תיכף לעומק שיטחנו, כדי שיפול שם טרף נוח לחיל־האוויר ולמילואימים של צה"ל. אלא, גם במיסגרת התוכנית ה„גדולה", אפשר היה לבצע את הצליחה בדיוק כפי שבוצעה; אם וכאשר תצליח, לא לדרוך במקום, אלא לנצל את ההצלחה באורח נמרץ ונועז יותר. משבחים את תבונת סאדאת ועלי איסמעיל, שר־המילחמה שלו, על שנקטו איסטרטגיה צבאית זהירה מאד ועמדו בפרץ נגד דרישותיו ההרפתקניות־כביכול של הרמטכ"ל דאז שאזלי (אשר ביקש לנצל את ההצלחה הראשונית ולהעמיק את החדירה בסיני). אבל לאמיתו של דבר, נראה שהיו זהירים מדי.

חרי בא קשיים מיוחדים יכלו להתקדם לפחות עוד כמה קילומטרים ולכבוש, כבר במכה הראשונה, את „קו הגבעות". בזאת היו מכטיחים לעצמם לפחות עומק מאקטי למאחזם בסיני: מה שי־חשוב יותר, היו מוניעים מצה"ל אותם תוואים, שרק מכוח אחיזתו בהם יכול היה לבצע את הצליחה. בכך היו מונעים את הצליחה, או לכל הפחות, היו הופכים אותה מיבצע קשה, יקר ומועט־פירות מהי שהיה. ונזכור כי מפני הצליחה עמדו בין ארמיה 3 לבין השמדתה הגמורה רק לחצי המעצמות.

לכל צורך מעשי שהוא, יש לומר כי תוכנית גרניט 2 היתה ידועה לצה"ל, על כל המתעוותיה. אומנם אין ראייה שהתוכנית הזו, כצורתה, נפלה לידינו, אבל הפירסומים מראים כי מחומר מודיעיני שהשגנו, וגם על סמך ניתוחים והערכות שנאספו ונעשו משך כמה שנים, יכול היה צה"ל לצייר — וגם צייר, בכמה הזדמנויות — בין שאר „תסריטי־הצליחה" המצריים, גם כאלה, שהיו זהים, בכל פרטיהם החשובים, למה שביצעו המצרים בפועל. אדגיש: אין הכוונה רק לנקודות טכניות, מסוג הימצאות סוגי־נשק מסויימים, כגון טיל סאגר (אשר לא רק היה מוכר, אלא גם נתקלו בו לא־אחת קודם למילחמה. דומני שאפילו פותחו, במיסגרת זו או אחרת, טאקטיקות מוגדרות נגדו). גם תורת־הלחימה שבאה בצליחה המצרית לידי יישום, היתה ידועה.

העובדה שהמצרים הצליחו לחפ־

תיע באורח פריצת הסוללה, בקרדום חי"ר רווי נ"ט וב„חליכה עד בטוח" מאפיבית ומוגדלת, לתפיסת רצועה צרה ביחס, איננה מזמדת בהכרח עד מחדל מודיעיני. נדיוק יותר אם נקבע, כי המפקדים הנוגעים בדבר התעלמו ממה שהיה ידוע להם; או, אולי הע־

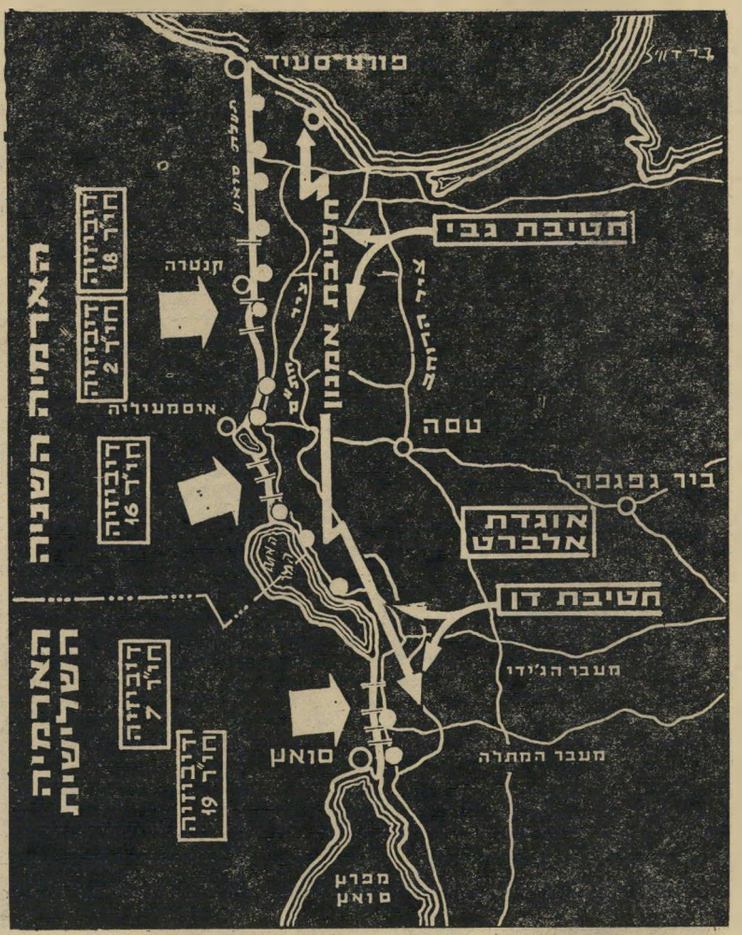

פריסת הכוחות

שלוש חטיבות־הטנקים של אוגדת סיני מול חמש אוגדות־החי"ר (דיביזיות) החזיתיות של המצרים. חטיבת אמנון איבדה את הגדוד הצפוני שלה. דן קיבל את הגדוד הדרומי של אמנון, והעביר לאמנון אחד מגדודיו שלו. לאחר מכן התרכז אמנון בגיזרה המרכזית. מאחורי אוגדות החי"ר של המצרים נערכו עוד שלוש אוגדות ממוכנות ושתי אוגדות שיריון. העיגולים במפה מסמנים את מעוזי צה"ל, החיצים העבים את הצליחה המצרית, והקווים הכפולים את הגשרים המצריים על פני התעלה.

גוש הנ"ט המצרי

הסכמה 1 (למעלה): היורים בקו אחד, כאשר העומק נוצר על־ידי חטווחים של כלי הנ"ט השונים. סכימה 2 (למטה): היורים פזורים בכמה קווים, בהתאם לטווח הכלים שלהם מקו החשמדה לטנקים. כך מובטח שהטנקים יספגו, בבת אחת, את האש של כל אמצעי הנ"ט השונים. במציאות לא היו הקווים כה ישרים, והתקבלו „פאלאנקסים", שהיוו ואריאציות שונות על שתי הסכימות הבסיסיות. „פאלאנקסים" הופנו גם לאגפים.

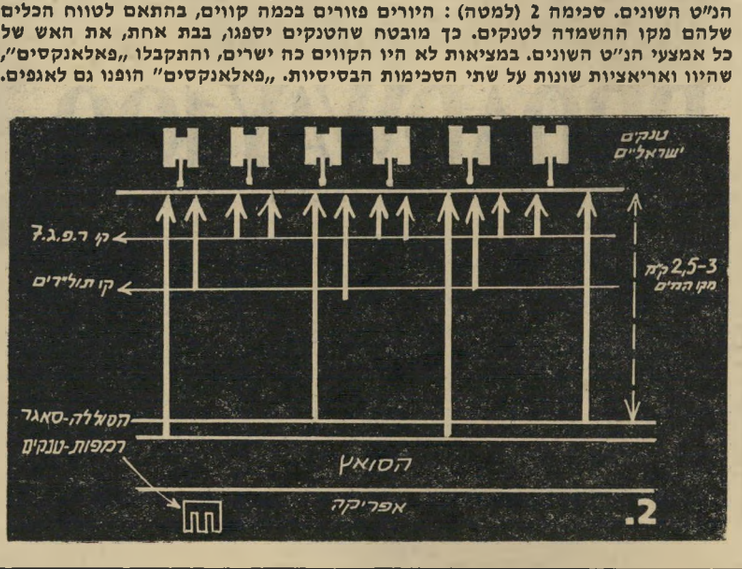

דיפו להימנע מהערכת העובדות והנתונים כראוי, משום שפשוט לא השכיל להבין במה מדובר, או שאנפו את הנתונים לתפיסות־הלחימה השגורות — אך „המקוריות" — עליהן היו נעולים ובתוכן היו לכודים, חם וצה"ל כולו.

הארמיות המצריות

ה היערכות המצרית ממערב לתעלה היתה ידועה לצה"ל במלואה, כ„תצטברותה" ההדרגתית משך שנים וחודשים. אלא שדומני כי צה"ל שם ליבו לאוגדות המצריות, ולא ייחס חשיבות מספקת לעובדה שכולן היו מאורגנות במיסגרת שתי „ארמיות" (או, במינוח המערבי, „קורפוסים").

בהתאם לתופעה שנתחדשה עלינו בכל החזיתות — ולא לטובה — אחרי ששת־הימים, היה גם הצבא המצרי ערוך כמעט כולו לאורך החזית, במערך שהיה הגנתי והתקפי כאחד.

בין פורט־סעיד ומרכז האגם המר הגדול נפרסו, עוד הרבה קודם למילחמה, 3 אוגדות החי"ר של ארמיה 2 (ארמיה 1 לא היתה בנמצא); ובין דרום האגמים המרים לעיר סואץ — 2 אוגדות החי"ר של ארמיה 3. מאחרי אוגדות החי"ר נמצאו 3 אוגדות ממוכנות ושתי אוגדות משוריינות. בהתאם למיבנה שראינו כבר בששת־הימים, נמצא לכל חטיבה שבדיוויזיות־החי"ר המצריות, גדוד־טנקים מ־שלה.

כל

אוגדת־חי"ר תוגברה, נוסף לטנקים התיקניים הללו שלה, גם בחטיבת טנקים שלמה. היו אלה חטיבות־טנקים שהוצאו בחלקן משתי אוגדות השיריון. כן הפעילו המצרים 20 ויותר גדודי־קומנדו, ועוד חטיבת־נחתים (חטיבת האגמים, מס' 130), שהיתה מצוידת כולה בנגמ"שים ובטנקים אמפיביים.

כל מרכיבותיה העצום הזה הונחת בכמה גלים, וכבל רוחב חזית. כל אחת מחמש אוגדות־החי"ר חצתה בגיזרתה הקבועה, היישר מול פניה. 8000 הצוללים הראשונים נאחזו בתעלה. הגל הבא צלח מייד אחריהם, ואז התקדמו הראשונים כדי 200 מ', ונעצרו. 2 גדי חי"ר נוספים צלחו תוך כשעה, ועימם גם יחידות־חסיוע האורגניות הקבות של החי"ר, ובעיקר מרגמות.

כך נוצר בהדרגה מעין ריבוע אוגדתי, ברוחב 8-7 ק"מ ועומק של כ־3 ק"מ, שכולו הוחזק רק על־ידי רגלים.

בחסות ראשי־הגשר הללו ומאחריהם בוצעה הבקעת סוללת קו בר־לב ב־60 מקומות. 10 מהם נועדו לשמש לגשרים כבדים, לרכב ולטנקים, ועוד 50 למעברות, ששטו בין שתי הגדות. תוך שפעולת הגישור מתבצעת, החל, מיד בלילה הראשון (ליל 6/7 אוקטובר), מעבר הציוד הכבד והרכב של אוגדות החי"ר.

בראשונה עברו גדודי הטנקים של חטיבות החי"ר; אחריהם גדודים נוספים ולבסוף חטיבות הטנקים.

מעבר אוגדות החי"ר בשלמותן, על כל רכבן, הטנקים והארטילריה האורגנית שלהן נסתיים עד ערב ה־8 לחודש. תוך השלמת עוצמתן, היו חמש אוגדות החי"ר אמורות להגדיל את מימדי ראש־הגשר שלהן עד שיחברו זה עם זה חזית רצופה וגם יעמידו מיזרחה עד 10-8 ק"מ — כלומר, עד „קו הגבעות" השולט על התעלה, עליו מצוי קו התעוזים ואשר לאורכו עובר „כביש החמ"ם".

בשלב האופרטיבי השני, שהחל ב־9 לאוקטובר, תוכננה וגם בוצעה חציית דיביזיות־השיריון. אלו, שנשארו טריות, נועדו להדוף את צה"ל עד למרחק של כ־30 ק"מ מן התעלה ולייצב את המאחז המצרי על קו „כביש הרוחב" והמעברים.

במציאות נתפסו ראשי הגשר הראשוניים כמתוכנן, אבל ההמשך לא עלה יפה: ראשי הגשר האוגדתיים אמנם התאחדו לראשי גשר ארמיוניים, אך הללו התחברו ביניהם רק באורח רופף ביותר. כך נוצר „התפר" הידוע, לאורך חוף האגם המר הגדול. הנסיונות המצריים להעמיק אף ראשי הגשר הגיעו ונאחזו בכביש החמ"ם רק בקטעים מוגבלים של החזית — מול איסמעיליה ובגזרת המיצרים — וכך נתקבל „נקניק" ארוך וצר מדי. רק חלק קטן ביחס של

(המשך בעמוד 38)